

میرنشینی

حکومتی هه‌ریمی کوردستان-عێراق

سه‌رۆکایه‌تی نه‌ نجومه‌نی وه‌زیران

وه‌زاره‌تی خویندنی بالا و توێژینه‌وه‌ی زانستی

سه‌رۆکایه‌تی زانکۆی سۆران

فاکه‌ته‌تی ئاداب

حکومه‌تی عێراق کوردستان-عێراق

رئاسه‌تی مجلس الوزراء

وزارة التعليم العالي والبحث العلمي

رئاسه‌تی جامعه‌تی سوران

فاکه‌ته‌تی الآداب

داره‌شته‌تی پلانی خویندنی/کۆرس بووک

بۆ سانی خویندنی ۲۰۱۳-۲۱۴

زانباری مامۆستا:

ناوی مامۆستا: سلمان محمد خضر

پسپۆری وردی مامۆستا : میژووی ئیسلامی (میژووی نه‌ یوبیه‌ کان)

ژ. موبایل: ۰۷۵۰۴۵۴۲۸۳۳

ئیمیل: salman.miran@yahoo.com

مۆریان واژووی مامۆستا:

زانباری به‌ش و بابته‌:

ناوی به‌ش: به‌شی میژوو

ناوی بابته‌: کورد له‌ سه‌ ده‌ی ناوه‌راسته

قۆناغ: دووهم

ژماره‌ی یه‌که‌: ۳

مۆر و واژووی سه‌رۆک به‌ش:

زانباری به‌رپرس و جیگری دلنیاپی جوړی به‌ش:

ناوی به‌رپرس:

ناوی جیگر:

ژ. موبایل:

ژ. موبایل:

ئیمیل:

ئیمیل:

پېښته كورته يهك بنووسرېت بۇ:

پېناسەى بابەت:

مېژوو كوردى ناوهراسىت ياخود نەو بابەتە لېكۆلېنەو دەكات نە مېژووى نەتەووى كورد نە سەردەمى ئىسلامى پاشان نە سە رده مى نۇمە وى ئىنجا نە سە رده مى خە لافە تى عەباسى نەكۆتايى سەدەى سېبەمى كۆچى وە سەره تاي چوارەمى كۆچى واتەدوای لاوازېوونى خە لافە تى عەباسى .

گرېنگى بابەت:

ناشنا بوون بە زانىارى وەرگرتن نە سەر دەرکەوتنى مېرنشېنەكوردېه كان وە چوئېه تى دروستېوونى نەم مېرنشېنانه پاشان ناوچەى جوگرافى ديارى دەكەين نەو مېرنشېنانهى كە چۆن فەرمانرەوايى نەو ناوچانەيان كرددوہ دواى نەمە چۆنېه تى رووخانى نەم مېرنشېنانه باس دەكەين , گرېنگى بابەتە كە ئەوہ يە زانىارى لہ سەر مېژووى نتە وە كە مان وەر بگرېن .

• ئامانجى بابەت:

- ئامانج نە دانانى بابەتەكە نەوہى كە قوتابېيان بەشى مېژوو نە قۇناسى دووم شارەزايى نە مېژووى كورد وەر بگرېن بەتايېه تى نە سەدەى ناوهراسىت بۇنەوہى ناشنابېن بە مېژووى نەتەنەوہكەيان زانىارى باش و دروست نە مېژووى نەتەوہكەى خۇيان بزائن بە مەبەستى سوودلېوهرگرتن و دواترېش گواستتەوہى نەو زانىارىانە بۇ نەوہى نوى .
- بۇ نەوہى كومەنگاى كوردەوارى شارەزابېت نە مېژووى نەتەوہى خۇيان نەھەموو لايەنەكانى ژيان مرۇقايەتى سىياسى و ئابوورى و كومەلایەتى ورۇشئېرى و ... تە.
- بۇ نەوہى لايەنى باش ديارى بكرېت و كار نە سەرنەوہ بكرېت كە گرنگى بەو لايەنانه بدرېت .
- بە مەبەستى بەرەو بېش چوونى , و ديارى كرددنى لايەنى خراپ بە مەبەستى چاكرددنى نەو لايەنە نە دوا رۇژدا بۇ نەوہى داھاتوېهكى باش بە دەست بېئېن .
- بۇنەوہى پەندووعېبەرت نەرووداوه مېژوويېه كان وەر بگرېن بۇنەوہى نە پاشەرۇژدا سوودى ئى وەر بگرېن بتوانېن نەوہىهكى نېشتەمانېەرەوەر دروست بکەين .

دابه شکردنی خشتهی بابه ته که

ههفتهی یه کهم	میرنشینى عه یشانیه کان (۳۰۰-۳۵۰ ك) له هه فتهی یه که مدا دینه سهرباسکردنی سیاستی ناوخوی میرنشینه که
ههفتهی دووهم	له هه فتهی دووهم دادینه سهرباسکردنی سیاستی دهرهوه
ههفتهی سییهم	له هه فتهی سی یه مدادینه سهرباسکردنی رووخانی میرنشینه که
ههفتهی چوارهم	میرنشینى شه دداده کان (۳۴۰-۵۹۵ ك) سهرهتا باس له ههریمی ناران سیاستی ناوخۆ سیاستی دهرهوه
ههفتهی پینجهم	هۆکاری له ناوچوونی میرنشینه که ئینجا باس له لایه نی شارستانییه تی ده که یین
ههفتهی شه شه م	میرنشینى رهوادیه کان (۳۴۳-۴۶۳ ك) / (۹۵۴-۱۰۷۰ ز) سهرهتا باس له ههریمی نازربيجان ده که یین ئینجا هۆکارهکانی دروست بوونی میرنشینه که
ههفتهی حه فته م	پاشان باس له گرینگترین میرهکانی رهوادیه کان ده که یین ئینجا چون میرنشینه که کوتایی هات
ههفتهی هه شته م	میرنشینى حه سنه ویه کان (۳۴۰-۴۰۶ ك) / (۹۸۰-۱۰۱۵ ز) سهرهتا باس له ههریمی چیا ده که یین ئینجا چونیه تی دامه زرانندی میرنشینه که
ههفتهی نۆیه م	پاشان باس له گرینگترین میرهکانی رهوادیه کان ده که یین ئینجا چون میرنشینه که کوتایی هات
ههفتهی ده یه م	میرنشینى حه سنه ویه کان (۳۴۰-۴۰۶ ك) / (۹۸۰-۱۰۱۵ ز) سهرهتا باس له ههریمی چیا ده که یین ئینجا چونیه تی دامه زرانندی میرنشینه که
ههفتهی یازدم	پاشان باس له رۆلی میرهکانی حسنوی ده که یین له کوتایی هۆکاری رووخانی میرنشینه که ده خه یینه روو ئینجا باس له لایه نی شارستانییه تی ده که یین
ههفتهی دوازدهم	میرنشینى مهروانیه کان (دۆسته کی) (۳۷۲-۴۷۸ ك) - (۹۸۲-۱۰۸۵ ز) سهرهتا باس له ههریمی جهزیره (کوردستانی باکوور) ده که ییت ئینجا هۆکاری دامه زرانندی میرنشینه که ده که یین
ههفتهی سیزدهم	پاشان رۆلی بادکوری دۆسته ک له میرنشینه که چی بوو

هەفتەى چوار دەم	ئىنجا باس ئە مېرەكانى مەروانىيەكان دەكەين
هەفتەى پاز دەم	ئىنجا ھۆكارى ئە ناوچوونى مېرنشىنە كە روون دە كەينەو
هەفتەى شاز دەم	ئىنجا باس ئە لايە نى شارستانىيە تى دە كە ين
هەفتەى حەقدەم	مېرنشىنى عەننازى (۲۸۱-۵۱۱ ك) - (۹۹۱-۱۱۱۷ ز) سەرەتا باس ئە ھەرىمى چىيا دەكەين
هەفتەى ھەژ دەم	پاشان ھۆكارى دروست بوونى مېرنشىنەكە
هەفتەى نۆز دەم	ئىنجا رۇلى ابو شوک العنازى ئە دامەزراندنى مېرنشىنەكە
هەفتەى بیستە م	ئىنجا رۇلى مېرەكانى عەنازى ئە مېرنشىنە كەدا
هەفتەى بیست و يەك	ئىنجا چۆنیە تى كۆتايى ھاتنى مېرنشىنەكە
هەفتەى بیست و دوو	ئىنجا ھۆكارى دامەزراندنى مېرنشىنەكە
هەفتەى بیست و سى	پاشان رۇلى مېرەكان ئە چواچىووى مېرنشىنەكە پاشان باس ئە كۆتايى مېرنشىنەكە دەكەين
هەفتەى بیست و چوار	پاشان رۇلى مېرەكان ئە چواچىووى مېرنشىنەكە پاشان باس ئە كۆتايى مېرنشىنەكە دەكەين
هەفتەى بیست و پىنج	مېرنشىنى ھەزبانىيەكان (۳۷۸-۵۲۶ ك) - (۹۸۸-۱۱۳۲ ز) باس ئە قەلاى ھەولپردەكەين
هەفتەى بیست و شەش	ئىنجا ھۆكارى دامەزراندنى مېرنشىنەكە
هەفتەى بیست و حەوت	پاشان باس ئە كىشە ناوخوویەكان دەكەين ئىنجا مەلانى مېرە ھەزبانىيەكان ئە سەر دەسەلات
هەفتەى بیست و ھەشت	پاشان كۆتايى ھاتنى مېرنشىنەكە
هەفتەى بیست و نۆ	پاشان كۆتايى ھاتنى مېرنشىنەكە ئىنجا دىنە سەر بابە تىكى نوى (ھۆكارى درووست بوونى مېرنشىنە كوردیەكان بەگشتى)
هەفتەى سىيەم	ئىنجا ھۆكارى رووخانى مېرنشىنە كوردیەكان بە گشتى

سه رچاوه كان :

- ۱- شه ره فغانی به دلیسی: شرفنامه فی دول والامارات الکرديه (۱۰۱۰ک/ ۱۶۰۱ز)
- ۲- الفارقی: تاریخ میافارقین (۱۱۲۶ک/ ۵۷۲ز)
- ۳- ابن الاثیر: الکامل فی التاریخ (۱۲۳۲ک/ ۶۳۰ز)
- ۴- ابن خلدون: تاریخ ابن خلدون (۱۴۰۵ک/ ۸۰۸ز)
- ۵- ابن الجوزی: المنتظم فی التاریخ الملوك والامم (۱۲۰۰ک/ ۵۹۷ز)
- ۶- محمد امین زکی: تاریخ الدول والامارات الکرديه
خلاصه تاریخ کردوکردستان
مشاهیر کردوکردستان
- ۷- محمد مردوخ: تاریخ کردوکردستان
- ۸- محمود یاسین التکریتی: الاماره المروانیه فی دیاربکر
- ۹- صلاح الدین امین طه: الحیاه العامه فی ارمنیا
- ۱۰- حسام الدین نقشبندی: ازریجان درسه فی احوالها السیاسیه والحضاریة
- ۱۱- اسماعیل شکر رسول: الشدادیون فی بلاد اران

تیبینی :

– نمونه‌ی پرسیار و وه لّام بو تاقیکردنه وه کانی وهرزی و کوّتای سال دابنریت .
پ ۱ / نه مانه‌ی خواره وه بیناسه بکه:

۱- سیسته‌می پشتاوپشت ۲- محمد کوری بلال هه زبانی

پ ۲ / هژی نه‌مانه روون بکه‌ره وه :

۱- میرنشینی عه‌یشانیه کان بایه‌خیکی نه‌وتووی پینه‌دراوه له‌لایهن میژوونووسانه‌وه ؟

۲- سه‌رده‌می میر هه‌زار نه‌سپ به ده له‌وله‌تی هه‌زار نه‌سپ ده‌ناسرا له میرنشینی فه زله‌ویه کان ؟

پ ۳- به‌بیرو بوچوونی خوّت نایا تاچه ند میرنشینه کوردیه کان سوودیان له هیزی بیگانه وهر گرتووه به تاییه تی

(بو‌هیه‌یه کان – سه‌لجوقیه کان) نه‌مه روون بکه‌ره وه به نمونه‌وه ؟

۱- سیسته می پشتاوپشت : ئەم سیسته مه بنه ماله بی یه له حکومرانی دا په یره و ده کریت که ئە مهش کورله دواى باوکی ده سه لات و هرده گریت سیسته میکی تاکره وانه یه له فه رمانه وایدا زۆربه ی میرنشینه کوردیه کان ئەم سسته مهیان په یره و ده کرد .

۲- محمد کوری حسین الروادی: ئە مه ش یه کیك بوو له و میرانه ی که توانی میرنشینی ره وادیه کان دامه زرنیت له هه رمی ئاران له سالی ۳۴۳-۶۹۶ ک .

۱ / ۱: ئەوانه ی رووداوه کانیا ن تۆمار کردو و ه زیاتر میژوونوسی عه ره ب بوون

ب: باس کردنی ئەم میرنشینه به شیوه یه کی لاهه کی هاتوو له ناو میرنشینی حسنویه کان به تایه تی له لایه ن میژوونوس ابن الاپیر له کتابه که ی به ناوی الکامل فی التاریخ .

۲- ئەم ناوه له میر هه زار ئەسپ نرا له لایه ن میژوونوسانی عه ره ب و فارس له بهر سیفاتی باش ولیه اتووی له به ریوه بردنی میرنشینی فه زله وی فه رمانه وایی کردنی له سالی (۵۵۵/۶۲۶ ک)

پ ۳ / میرنشینه کوردیه کان له سه ره تادا توانیا ن سوود له هیزی بوه یهیه کان وه بگرن بو دامه زرانندی میرنشینه که به تایه تی بوه یهیه کان سیسته می لاهه رکه زیان په یره و کرد که ئە مه ش نیمچه سه ره خۆیه کی دا به میرنشینه کان به لام سه باره ت به سه لجوقیه کان سوودیا ن لیوه رگرت به لام سه لجوقیه کان له کۆتایی ده سه لاتیا ن سیسته می مرکزیا ن په یره و کرد که ئە مه ش بوه هۆی رووخانی زۆربه ی میرنشینه کوردیه کان .

- تاقیکردنه وه ی له نا کاو (quiz) بکریت .

پ ۱ / تاچه ند سوود له میژووی میرنشینه کو ردیه کان وه رگراوه بو پاشه روژی نه ته وه که مان ؟

- پښتانه كورس بووك به فونتي (Ali_K_Traditional) بو كوردي و به فونتي (Ali-A-Traditional) بو عه رهي و به فونتي (Times New Roman) بو ئينگليزي.

- ههر تيبينيه كي تر كه ماموستا هه بيټ .